WWW.FCPS.MD

FCPS

Femeia și Copilul – Protecție și Sprijin

20

VIZIUNE:

Un mediu comunitar incluziv în care fiecare persoană devine membru de valoare.

Asociația Obștească

„Femeia și Copilul – Protecție și Sprijin”,

fondată în anul 2000

CRIULENI, 2020

MISIUNE:

Acționăm pentru îmbunătățirea vieții persoanelor cu dizabilități și dezvoltăm comunitățile în spiritul incluziunii.

Victoria Secu, directoare executivă AO FCPS:

„Primele două decenii de activitate a FCPS au fost construite cu numeroase inițiative și peste 60 de proiecte, lecții învățate și provocări, eforturi și parteneriate. În centrul preocupărilor noastre au fost interesele și nevoile persoanelor defavorizate, în special a celor cu dizabilități. În toți acești ani, ne-am angajat responsabil să ne urmăm misiunea de a îmbunătăți calitatea vieții acestora, a familiilor care le educă și dezvoltarea comunităților în care trăiesc.

Ne bucură faptul, că în prezent, în anul 2020, putem vorbi despre o rețea de servicii de suport, dezvoltate în comunitate și regiune, accesibile pentru diferite categorii de persoane aflate în dificultate și pentru diverse etape de vârstă. Avem un privilegiu deosebit de a urmări istoriile de succes a multor copii și tineri, astăzi persoane adulte, care își construiesc viața independent și reușesc. Ne încurajează oportunitățile existente, care contribuie la extinderea activității organizației la nivel regional și național. Ne bucură că avem un șir de legi aprobate, care asigură protecția și incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități.

Vom continua să ajutăm familiile să înțeleagă nevoile copiilor și tinerilor și să acționeze. Vom pune în continuare umărul la dezvoltarea comunităților prietenoase cu fiecare cetățean și accesibile ca infrastructură. Vom continua să motivăm persoanele cu dizabilități să-și schimbe viața și să se bucure de toate drepturile. Vom monitoriza cum se implementează legislația și vom semnala autorităților despre nerespectarea acesteia, prin intermediul platformelor la care suntem afiliați. Vom pleda pentru reducerea inegalităților, așa cum prevăd Obiectivele de Dezvoltare Durabilă 2030.

Revista aniversară vine să prezinte cele mai relevante experiențe, din care este„cusut” istoricul organizației. Vă mulțumim că ne sunteți aproape!”

Olga Lîsenco, co-fondatoare a AO FCPS:

„Deși au trecut 20 de ani, îmi aduc aminte că la etapa de fondare a organizației, împreună cu Alexandra Grajdian, aveam un scop bine determinat: să ajutăm copiii cu deficiențe în dezvoltare să depășească problemele și dificultățile pe care le aveau, să susținem părinții acestor copii, îndeosebi mamele, la etapa cea mai grea de disperare, singurătate, față în față cu realitatea dură. Și niciodată nu ne-am gândit că acțiunile noastre, care se limitau inițial la nivel local, se vor extinde în toată țara. Nu visam atunci că serviciile create de noi vor fi atât de diverse și vor aborda dizabilitatea integral. Moștenirea cu care ne-am ales este imensă și cere o implicare nu numai a membrilor fideli ai organizației, dar și a comunităților de oameni, ce-și doresc schimbare în țara noastră”.

Ariadna Sînchetru, co-fondatoare AO FCPS:

„Echipa AO FCPS a devenit pentru multe persoane, un sprijin de nădejde, o speranță în depășirea greutăților persoanelor cu dizabilități. Nu este ușor, dar puterile vin de la succesele obținute, de la bucuria și satisfacția oamenilor care au depășit frica, neîncrederea și se încadrează cu succes în societate”.

Alexandra Grajdian, fondatoare și directoare executivă 2000-2013

DOUĂZECI, FAC 4 CÂTE 5

2000-2005

- Fondarea și înregistrarea Asociației
- Crearea Centrului de zi „Speranța” – primului serviciu în regiune pentru copii cu necesități speciale
- Promovarea incluziunii în instituțiile educaționale ale raionului

2006-2010

- Crearea Centrului Regional de Resurse pentru Tineri „Universul Tinerilor”
- Crearea Centrului de zi și plasament pentru persoane vârstnice
- Crearea și pilotarea Serviciului de Asistență Psihopedagogică
- Crearea și pilotarea Serviciului „Echipă Mobilă”

2011-2015

- Crearea Centrelor comunitare de zi în 3 localități din regiune
- Dezvoltarea Centrelor de Resurse pentru Educația Incluzivă în 5 școli și 5 grădinițe
- Pilotarea modelului de incluziune timpurie în 4 grădinițe din diferite regiuni ale țării
- Capacitarea a 4 OSC-uri (organizații ale societății civile) locale din regiune

2016-2020

- Dezvoltarea Programului de Autoreprezentare și Suport în angajarea tinerilor cu dizabilități
- Organizarea campaniilor de colectare de fonduri pentru cauze sociale
- Aplicarea mecanismului de desemnare procentuală (Legea 2%)
- Crearea și dezvoltarea Centrului de Intervenție Timpurie „Lăstărel”
- Capacitarea a 6 OSC-uri locale din țară

AO FCPS – SUBIECT AL DESEMNĂRII PROCENTUALE

MARIANA GRAJDIAN, contabilă:

„Începând cu anul 2016, AO FCPS, a fost subiect al desemnării procentuale, adică persoane fizice, atunci când au declarat la organul fiscal veniturile pentru anul precedent, au impus statul să transmită în gestiunea AO FCPS a 2% din impozitul pe venit achitat de ei în buget. Desemnând, cetățenii și-au exprimat acordul ca banii să rămână în comunitate și să fie folosiți pentru acțiuni comunitare concrete. Ca rezultat, în patru ani, AO FCPS a primit din desemnări 214655.96 lei. Banii au fost investiți în procurarea containerelor pentru colectarea selectivă a deșeurilor, pentru lucrări de reparație la CIT „Lăstărel", deschis în or. Criuleni în februarie 2020. AO FCPS este în continuare inclusă în Lista beneficiarilor desemnării procentuale. Dacă doriți să ne ajutați să fim mai aproape de cetățeni, vă îndemnăm, la depunerea declarației pentru veniturile obținute în anul precedent, să includeți codul fiscal al AO FCPS în rubrica M1: 1012620006495".

VASILE NICOLAI, jurist, ASP, or. Criuleni:

„Mă bucur, că mai mulți ani la rând nu ratez ocazia și îndrept o parte din impozitul pe venit, achitat anual la buget, în folosul AO FSPS – asociație cu poziție clară, echipă activă și rezultate vizibile în soluționarea problemelor sociale și ecologice în raionul Criuleni. Voi desemna în continuare 2%, și încurajez și pe alții s-o facă".

Centrul de reabilitare de zi pentru copii cu dizabilităţi „Speranţa” a fost deshis în anul 2000, şi de atunci 38 – 40 de copii anual au găsit aici spaţiu propice pentru dezvoltarea abilităţilor de învăţare, de relaţionare cu semenii, au avut la dispoziţie activităţi care i-au ajutat să depăşească unele dificultăţi de integrare în şcoală şi grădiniţă. Centrul oferă două mese beneficiarilor săi, baie, activităţi kinetoterapeutice, logopedice, psihologice, şi multe feluri de terapii ocupaţionale.

Stela Sitnicov, angajată în Centrul „Speranţa” chiar din primul an de activitate al acestuia:

„Aidoma unui firicel plăpând, Centrul de zi pentru copii cu dizailităţi „Speranţa” a fost unul din primele modele de servicii sociale din Moldova independentă, care a încercat să spargă gheaţa indiferenţei societăţii faţă de adevăratele probleme ale familiilor copiilor cu dizabilităţi. Primul pas a fost constucţia din temelie a unei colaborări dintre factorii de decizie, disponibili să rezolve problema copiilor, aflaţi în dificultate. După aproape 20 ani de activitate, constatăm cu certitudine impactul pozitiv al schimbărilor: completarea golului informaţional,modificarea legislaţiei, creşterea motivaţiei şi sensibilizarea opiniei publice. Sprijinul acordat familiilor şi copiilor, prin servicii profesioniste, oferă un mediu favorabil creşterii şi dezvoltării copiilor cât mai aproape de comunităţile natale”.

Tatiana Ciudin, directoarea Centrului „Speranţa”:

„Funcţionarea Centrului de reabilitare de zi pentru copii cu dizabilităţi din or. Criuleni are o deosebită importanţă, atât la nivel local, cât şi la nivel raional în sistemul de servicii sociale. Serviciile acordate sunt o alternativă şi o oportunitate pentru copii cu dizabilităţi şi pentru părinţii acestora. Majoritatea părinţilor sunt mulţumiţi de activităţile realizate în cadrul Centrului şi recunoscători specialiştilor pentru sprijin moral acordat în creşterea şi dezvoltarea personalităţii copiilor (activităţi de reabilitare şi recuperare a capacităţilor funcţionale, formarea unor abilităţi de autonomie personală şi socială), pentru integrarea acestora în societate”.

Aurelia Grajdian, fostă beneficiară:

„FCPS şi Centrul „Speranţa” a însemnat pentru mine casa mea, familia mea, prietenii, etc. Cu incurajarea şi sprijinul lor, datorită voinţei mele, sunt mulţumită de realizările mele! Le mulţumesc mult pentru răbdarea şi puterea de a mă accepta aşa cum sunt, cu bune şi cu rele. Dragă echipa FCPS, aş vrea să vă felicit pentru toate realizările voastre şi să vă spun că nu am decât admiraţie pentru voi, din tot sufletul meu!”

CENTRUL DE RESURSE PENTRU TINERI „UNIVERSUL TINERILOR-UNIT”

„Să scoatem tinerii din baruri” – acesta a fost primul deziderat urmat de către fondatori, când au purces la crearea conceptului unui centru pentru tineri. Aşa a apărut în or. Criuleni, în 2006, prima sală gratuită de calculatoare pentru tineri până la 25 de ani, prima sală de forţă gratuită, primele traininguri de team-building, spaţiu pentru centrul de dezbateri intelectuale şi instruiri, un cabinet psihologic gratuit, atelier dotat de ergoterapie, dar şi condiţii de asociere în grupuri de interese. Clădirea unui fost cinematograf semidistrus a căpătat formă, culoare, şi a devenit un centru de reper pentru toţi tinerii din r. Criuleni.

Olga Lîsenco, primul director al CRT ”UniT”:

„Centrul de Resurse pentru Tineri Universul Tinerilor şi-a început activitatea cu un buget auster – de doar 165 de mii lei (în prezent – cca 1,5 mln lei). Pentru a menţine echipa şi pentru a desfăşura cu tinerii activităţi de calitate ne-am implicat în diverse proiecte. Astfel a apărut Centrul de Dezbateri Criuleni, care a atras agăugător resurse financiare, ceea ce ne-a permis să menţinem echipa de specialişti şi să învăţăm a scrie proiecte. Prima diplomă am primit-o după un an de activitate de la organizaţia de tineret „Geronimo” – Alexei Buzu, Andrei Spînu, Ana Nicolăeş. Ei au elaborat prima Strategie Raională de Tineret şi împreună cu CRT UNIT au implementat-o. Au învăţat să scrie şi să realizeze proiectele comunitare. Activităţile centrului au fost incluzive pentru tinerii defavorizaţi din comunitate şi cu cei ce manifestau un comportament deviant; activităţi zilnice cu tinerii cu dizabilităţi; activităţi cu tineretul studios şi cu cei mai activi tineri din raionul Criuleni, pentru crearea Consiliilor Locale”.

Cristina Rogojina, manager granturi şi contracte la Fundaţia Est-Europeană:

„Am amintiri frumoase legate de CRT UNIT, perioada 2006-2012, când am fost voluntară aici. În această perioadă am învăţat o mulţime de lucruri interesante datorită echipei de atunci. Am învăţat să vorbesc în public, să fac instruiri cu tinerii de vârsta mea, să scriu proiecte comunitare şi să le câştig. Activitatea în cadrul Centrului m-a ajutat să mă dezvolt în plan personal, abilităţile căpătate m-au ajutat ulterior să mă dezvolt profesional. Am o mare recunoştinţă şi respect faţă de echipa de atunci, care s-a implicat cu dedicaţie şi profesionalism în modelarea noastră!”

Maxim Savițchi, elev în cl. XII, LT ”B. Dânga”:

„La UNIT am găsit un colectiv unit şi activităţi interesante, care mi-au dezvoltat mult capacităţile şi abilităţile mele de comunicare. Activitatea mea preferată sunt dezbaterile academice. Practicând dezbaterile, am învăţat să fiu deschis, să vorbesc în public, să studiez mai detaliat subiecte interesante, întâlnite în viaţa cotidiană”.

Centrul de plasament temporar pentru vârstnici şi persoane cu dizabilităţi „Sprijin, Orientare, Speranţă” – „S.O.S”, ulterior – „Alexandra Grajdian”, a fost amenajat în 2006 într-un fost cămin muncitoresc lăsat de izbelişte, care arăta jalnic. Grantul de la FISM, acordat AO FCPS, l-a transformat într-o clădire unde bătrânii găsesc îngrijire, masă caldă, servicii medicale, baie şi tot de ce au nevoie pentru a se simţi ca acasă.

Tatiana Neculai, directoare a Centrului „Alexandra Grajdian” din or. Criuleni:

„Cea mai bună investiţie dintotdeauna a fost cea în oameni. AO „FCPS”, în cei douăzeci de ani de activitate, a devenit promotorul şi aplicantul celor mai necesare proiecte sociale, care vin în localităţi pentru a îmbunătăţi calitatea vieţii copiilor, tinerilor, adulţilor şi bătrânilor raionului Criuleni, precum şi din multe raioane din ţară. Întrebaţi pe mulţi dintre beneficiarii Centrului pentru vârstnici din oraşul Criuleni ce-a însemnat această instituţie într-o perioadă critică din viaţa lor, la un caz de accident în casă sau într-o iarnă grea, când singur şi izolat n-ar fi putut să supravieţuiască... Rezultatele proiectelor implementate de asociaţie se văd în activitatea zilnică a centrului, în oportunitatea oferită vârstnicilor de a se bucura de protecţie şi servicii sociale moderne. Alimentaţie decentă, servicii de baie şi spălătorie, monitorizarea stării de sănătate, sărbători şi zile însemnate împreună cu semenii – de aceste servicii au nevoie oamenii ajunşi la vârsta onorabilă de senectute, şi acestea toate le oferă Centrul, care a fost „plămădit” în proiectul AO „FCPS” cu 15 ani în urmă”.

Serviciul de Asistenţă Psihopedagogică (SAP) a fost pilotat în r. Criuleni începând cu august, 2010, după care s-a extins în toate raioanele Republicii Moldova. Rezultatele pilotării acestuia au determinat autorităţile să renunţe la comisiile medico-psihopedagogice, care stabileau diagnoze medicale şi mai puţin ofereau asistenţă recuperatorie copilului şi familiei. Actualul serviciu este orientat pe crearea de perspective de dezvoltare a copiilor care au dificultăţi de învăţare, alte tulburări, care pot fi uşor depăşite prin servicii specializate. Astfel, sute de copii, inclusiv cei reveniţi acasă din instituţii rezidenţiale, au căpătat şansa de a fi incluşi în sistemul de învăţământ, fiind ajutaţi individual să-şi depăşească dificultăţile de învăţare.

Tatiana Lungu, directoare SAP Dubăsari:

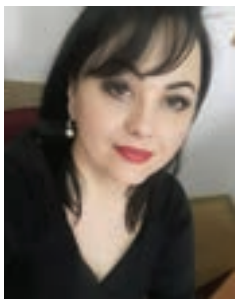

„O incluziune reuşită a copilului cu necesităţi speciale în şcoală depinde de capacitatea acestuia de integrare şi de capacitatea familiei şi instituţiilor de învăţământ de a susţine această integrare. Aceste puncte forte au stat la baza colaborării şi menţinerii unui parteneriat eficient şi de reală perspectivă a Serviciului de asistenţă psihopedagogică Dubăsari cu AO „FCPS", or. Criuleni. FCPS contribuie la menţinerea incluziunii ca punct prioritar prin inovaţii, resurse, formări de calitate. Succese şi durabilitate, dragi colegi!"

Mariana Mîţu, psiholog în SAP Criuleni:

„Marcel din satul M. era un copil cu dificultăţi de învăţare, dintr-o familie dezavantajată material, în care părinţii nu se prea implicau în activitatea lui şcolară. Copilul a fost referit la SAP de către comisia multidisciplinară din instituţia de învăţământ, când băiatul păşise în cl. III. După evaluarea SAP, copilul a fost trecut la studii în baza planului educaţional individualizat. Marcel a absolvit în aşa fel studiile gimnaziale, iar examenele de absolvire a acestuia le-a susţinut în baza curriculei modificate, ca mai apoi să facă studii la o şcoală profesională şi să obţină meseria de tencuitor-zugrav. Remarcăm aici că desenul şi jocul culorilor erau preferinţele lui Marcel din copilărie. Azi este un tânăr independent, se întreţine financiar, este mulţumit de rezultatele sale şi are toate şansele să evite, în viaţa sa de adult, acele riscuri, pe care nu le-a putut evita familia sa. Marcel a fost descoperit din aspectul ce poate el face pe domeniul său şi s-a lucrat pe acest domeniu punctual. O diplomă de studii, obţinută de elevi în baza unui Plan Educaţional Individualizat (PEI), şi nu un simplu certificat de fregventare a cursurilor, are scopul să-i deschidă viitorului tânăr în devenire mai multe uşi. Un elev poate avea un PEI la disciplinele la care nu face faţă, poate fi la toate disciplinele, poate fi la o parte din ele, şi respectiv notele pe care le primeşte sunt individualizate, iar evaluarea – în baza potenţialului şi abilităţilor sale, cu eliberarea unei diplome. Documentul îi permite să-şi continue studiile şi să meargă direct pe abilităţile pe care le posedă. Dacă nu are o diplomă de studii, chiar şi o şcoală de meserii i se va da mai greu, va avea mai puţine şanse de integrare".

Serviciul Social Echipă Mobilă (SEM) apărut din necesitatea de a oferi familiilor care educă copii cu dizabilităţi de la 3 la 18 ani servicii specializate la domiciliu, or, majoritatea din aceste familii locuiesc în sate, în care nu sunt specialişti necesari, cum ar fi psiholog, psihoterapeut, kinetoterapeut. Din 2008 şi până în prezent, AO FCPS oferă această oportunitate unui număr de până la 30 de copii anual, prin vizite periodice. Scopul terapiilor – incluziunea educaţională şi socială a celor asistaţi.

Vera Stahi, coordonatoare de program Servicii de suport (2009-2012), coordonatoarea SEM în anii 2013-2020:

„Activitatea specialiştilor Serviciului Echipă Mobilă (psiholog, psihopedagog, kinetoterapeut, asistent social) este pe cât de grea, pe atât de importantă pentru familiile care educă copii cu dizabilităţi, scopul a rămas acelaşi: educaţia în grădiniţă şi şcoală, incluziunea socială. E o bucurie mare dacă un copil a făcut primul pas după 8 ani de la naştere, sau dacă a spus primul cuvânt în al şaselea an de asistenţă”.

Nina Ciubuc, psiholog în SEM:

„L-am cunoscut pe Marius pe când avea 6 ani. Către acel moment, Marius nu a frecvetat grădiniţa nici o zi, părinţii se jenau de starea lui, copilul era lipsit de pregătirea intelectuală şi socială în ajunul şcolarizării. FCPS a comunicat despre el în toate instituţiile posibile, cu scopul de a urgenta procesul de incluziune a lui Marius în grupa pregătitoare, iar familia a primit asistenţă psihologică. Procesele cognitive ale lui Marius au fost restartate. În prezent Marius este elev în cl. II al şcolii din sat. Datorită FCPS, la momentul şcolarizării copilul cunoştea literele alfabetului, realiza dictări mici pe tablă sau hârtie, avea dezvoltat auzul fonematic, memoria vizuală, motricitatea fină, coordonarea generală şi activitatea voluntară. Deci, putem constata, că intervenţia FCPS a pus bazele unui proces de socializare cu perspective mult mai vaste. Membrii familiei Roşca se bucură astăzi de faptul, că Marius are oportunitatea şi pregătirea iniţială, care-i permite să se simtă bine la şcoală alături de semenii săi”.

Cristina Rotaru, părinte (Cimişeni):

„Serviciile, oferite de Asociaţia Obştească „Femeia şi Copilul – Protecţie şi Sprijin”, îndeosebi de specialiştii „Echipei Mobile”, ne-au încurajat, ca familie, am colaborat fără frică cu specialiştii, iar azi ne bucurăm de progresele în dezvoltarea şi socializarea copilului nostru”.

Iuliana Plamadeală, părinte (Zăicana):

„La locul precedent de trai n-am avut parte şi nici nu cunoşteam de servicii specializate pentru copilul meu. De la asistentul social din Zăicana am aflat despre Serviciului social „Echipa Mobilă”, am devenit beneficiarii lui. Astfel Vasilina a ieşit din umbră, a reuşit să facă primii paşi, a fost inclusă în şcoală. În familie s-a schimbat radical starea lucrurilor. Datorită recomandărilor şi susţinerii permanente a specialiştilor, care sunt pozitivi, insistenţi, binevoitori, copilul meu merge la şcoală şi se bucură de comunicare cu semenii, se simte membru de valoare în comunitatea sa”.

Centrele de Resurse pentru Educația Incluzivă (CREI), gândite și pilotate de AO FCPS în câteva grădinițe și școli din țară, au stat la baza incluziunii educaționale a copiilor care au deficiențe de dezvoltare sau dificultăți de învățare, dizabilități fizice sau intelectuale. CREI sunt actualmente terenul de activitate al cadrelor didactice de sprijin care au sarcina să ajute copilul, paralel cu învățătorul/educatorul, să însușească materialul și să îndeplinească sarcinile, fie ele conform curriculei obișnuite sau adaptate, de rând cu ceilalți copii din grup. CREI este șansa copiilor "uitați în ultima bancă" să-și valorifice potențialul și să capete încrederea că vor absolvi instituția și vor fi capabili să însușească o meserie pentru viață.

Ina Cazacu, coordonatoare educație incluzivă AO FCPS:

„Educația Incluzivă a apărut din dorința de a ajuta copilul cu cerințe educaționale speciale să se simtă egal în drepturi. Deși la începuturi vorbeam despre integrare, am mai crescut și ne-am dat seama că, de fapt, facem incluziune. Totul a pornit de la viziunea, că fiecare copil este o valoare, care are nevoie de afecțiune, dragoste și susținerea părinților pentru a se simți în siguranță, a se dezvolta armonios. Astfel, FCPS a promovat modelul incluziunii copiilor cu necesități speciale prin prisma prevenirii separării copilului de familie și instituționalizarea lui în școli speciale. Pentru aceasta, FCPS în decurs de 20 ani, cu inițiative îndrăznețe, a construit un întreg sistem de servicii educaționale pentru copilul cu necesități speciale la nivel de instituție (grădiniță și școală) – cadrul didactic de sprijin, centrul de resurse pentru educația incluzivă, servicii de suport logopedic, psihopedagogic, kinetoterapeutic în grădinițe; serviciul raional de asistență pihopedagogică. Crearea acestor servicii nu a avut o bază legală, însă ambiția și dorința FCPS de a sprijini copilul cu necesități speciale a dat naștere unui model al educației incluzive, pilotarea căruia a contribuit la elaborarea și perfecționarea cadrului legal care a facilitat ulterior implementarea educației incluzive la nivel național".

Elena Cațaveica, cadru didactic de sprijin, gimnaziul Izbiște:

„Datorită deschiderii CREI, elevii cu cerințe educaționale speciale din Gimnaziul Izbiște au avut parte de o incluziune totală în viața școlară. Ei sunt acceptați și ajutați de semenii lor, am reușit să spargem stereotipurile. Am fost în stare să schimbăm atitudini, să modelăm elevii, să le oferim o nouă șansă de a învăța, de a socializa, de a evolua, de a vedea lucrurile din alte unghiuri".

Tatiana Petraș, cadru didactic de sprijin din gimnaziul Oxentea, Dubăsari:

„Datorită activității centrului de resurse pentru educația incluzivă, copiii cu CES se integrează mult mai ușor în colectivul școlar, comunică liber cu colegii dar și cu oamenii din comunitate. Familiile au un sprijin de nădejde în demersul lor deloc ușor de incluziune școlară a copiilor cu dizabilități, participând cu mare interes la viața școlară. Elevii au învățat să fie mai toleranți și să-și susțină colegii. În acest local copiii învață să lucreze în echipă, să se ajute reciproc".

AO FCPS a pilotat, între 2010-2014, în patru grădinițe din diferite regiuni ale Republicii Moldova (Edineț, Orhei, Leova, Ștefan-Vodă), modelul de incluziune în grădinițele de copii, care a rezultat cu crearea Centrelor de resurse pentru educația incluzivă (CREI) în aceste instituții. CREI a însemnat spații speciale pentru activitatea specialiștilor care îi ajută pe copiii cu necesități speciale să fie incluși în grădiniță și să-și realizeze astfel dreptul la educație, având la dispoziție ajutorul unui psihopedagog, psiholog și kinetoterapeut. După pilotare, până în 2017, această experiență a fost replicată în alte 377 de grădinițe din țară, cu un număr mai mare de 100 de copii. Paralel, cca 1500 de educatori au fost instruiți pe subiectul organizării procesului eucațional incluziv în instituțiile de educație timpurie, ce sunt obligate să îi încadreze pe toți copiii care au atins vârsta de 3 ani.

Svetlana Nicoșina, manager grădinița „Foișor”, or. Edineț:

„Multstimați oameni mărinimoși din AO „FCPS”, faptele bune, pe care le faceți, deschid inimile și sufletele, crează minuni, speranță, susținere, integrare, facilitează educarea, instruirea și socializarea copiilor și adulților cu nevoi speciale. Mulți oameni, datorită proiectelor voastre, și-au schimbat atitudinea față de cei care sunt egali cu noi, dar un pic diferiți”.

Larisa Afanasiev, manager grădinița nr. 3 „Alionușca”, or. Ștefan Vodă:

„Am conștientizat că asigurarea unei educații de calitate pentru toți copiii se obține prin conjugarea eforturilor tuturor actorilor implicați în acest proces: autorități de nivel central și local, grădiniță, părinți, copii, societate civilă”.

Emilia Știrbu, manager grădiniță nr.12, Orhei:

„Accesul cât mai timpuriu la învățare și educație este vital pentru copil, la fel ca și nevoile de alimentație și îngrijirea sănătății. Dacă procesul de dezvoltare este neglijat în acest stadiu, este mult mai dificil și mai costisitor să compensezi aceste pierderi mai târziu. La început eram rezervați în aprecieri, însă pe parcursul timpului ne-am convins câte beneficii obțin copiii și părinții, dar și cadrele didactice, implicându-se activ în procesul de incluziune a copiilor de la vârstă fragedă”.

Campaniile sociale iniţiate şi desfăşurate de AO FCPS, în ultimii cinci ani, au ajutat familii în cele mai diverse cazuri, de la probleme locative la intervenţii medicale.

Svetlana Cernov, coordonatoare comunicare şi relaţii cu publicul:

„În ultima zi de februarie, s-a împlinit visul Eleonorei Verdeş din satul Izbişte, raionul Criuleni, de a avea o maşină de cusut proprie”.

Aşa se încheia, în 2014, prima campanie socială organizată de către AO FCPS. A fost o campanie de scurtă durată, care ne-a învăţat să nu ne fie frică să lansăm apeluri de ajutor, că sunt mulţi oameni binevoitori care doresc să se implice. A fost prima experienţă care ne-a demonstrat că integritatea organizaţiei este piatra de temelie pe care creşte încrederea, că banii trebuie contabilizaţi documental şi că trebuie să fim pregătiţi să gestionăm orice situaţie apărută, negativă sau pozitivă!

Au urmat şi campaniile „Fii picioarele lui Mihăiţă!” (2015), „Pune umărul! Lasă o altfel de urmă pe pământ!” (2017), sau „Pune umărul! Patru copii visează la o casă!” (2018-2019), prin care am îmbunătăţit condiţiile de trai a două familii. Ultimele două campanii din 2020, au vizat familii care au fost ajutate să supravieţuiască în timpul stării de urgenţă, din martie-aprilie 2020, şi în sprijinul unui profesor şcolar, care a fost ajutat de comunitatea susţinătoare a FCPS să adune bani pentru o intervenţie chirurgicală peste hotare (la moment se recuperează după intervenţie).

Cu timpul, sloganul „Pune umărul!” a devenit unul definitoriu pentru activitatea socială a FCPS. Oamenii din comunitate au devenit aliaţii noştri şi astfel, împreună, am trecut în revistă mai multe acţiuni sociale prin care am ajutat familii fie ca şi intermediari pentru alţi donatori, fie ca şi iniţiatori”.

Anastasia Orescu, beneficiara unei campanii pentru procurarea casei:

„Am căpătat deplină încredere în echipa FCPS, fiind convinsă că ei mă vor ajuta să ating scopul meu principal - să am casa mea pentru mine şi 4 copii ai mei. Băieţii mei sunt fericiţi că, în sfârşit, suntem în casa noastră, după alte 9 gazde temporare, şi unde nu arunc privirea mă bucur de suportul echipei – perdele la ferestre, maşina de spălat, aragaz, mobilă. Asociaţia m-a susţinut pe mine în cea mai grea perioadă, când comunitatea era foarte rezervată faţă de familia noastră”.

Maria Cibric, beneficiară a unei campanii sociale:

„Mă consider o persoană fericită, că atâţia oameni mi-au întins o mână de ajutor! Atunci când priveam cum îmi arde casa, nu m-am gândit că voi mai fi fericită, dar datorită oamenilor buni, afirm că sunt! Eu şi feciorul meu, vă mulţumim!”

Programul Autoreprezentare și Suport în Angajare a reușit să asiste 33 de tineri și adulți, pe care i-a ajutat să-și descopere potențialul.

ALA IANENCO, coordonatoarea programului Autoreprezentare și suport în angajare:

„Începând cu anul 2014, FCPS a inițiat un program prin care beneficiarii – persoane cu dizabilități de diferit tip, cu vârsta de la 18 la 40 de ani, își dezvoltă capacități de relaționare, de trai independent, capătă o specialitate sau reușesc să se angajeze în baza competențelor pe care le au, cu suportul membrilor familiilor și persoanelor terțe. Programul este unul inovativ în R. Moldova. Cu ajutorul acestuia am obținut schimbarea obișnuințelor tinerilor cu dizabilități ca să se manifeste pozitiv în societate, debarasarea de mentalitatea de victimă și „mereu asistat social" și îmbrățișarea mentalității de om realizat, angajat, membru egal al familiei. Majoritatea din cei pe care i-am asistat în acești ani au rămas, în copilărie sau adolescență, în afara incluziunii, motivele fiind diferite. Lucrăm nu doar cu beneficiarul, dar și cu întreaga familie beneficiară. Omul se autoreprezintă atunci când vorbește despre sine, când știe ce vrea, când poate munci acolo unde este angajat, de aceea pentru noi e important să le redăm acestor persoane, dar mai cu seamă, familiilor lor, încrederea că ei au valoare, chiar dacă au competențe sau cunoștințe limitate, că ei pot fi utili oamenilor, societății, se pot întreține, dar că au nevoie de un suport la început de cale, pentru a le spori șansele de autorealizare".

NADEJDA COCIUG, părinte:

„Macar are de lucru, are prieteni! A crescut cu mintea, spune că are drepturi. Ca mamă, am avut temeri de schimbările, care apăreau, dar prin colaborare cu organizația am înțeles că aceste schimbări sunt spre bine!"

POLINA SAMOIL, părinte, specialist în angajare în cadrul AO FCPS:

„Специалисты центра „Speranța" сыграли особую роль в самый трудный момент жизни для нашей семьи. Благодаря тому, что мне была оказана информационная, юридическая и психологическая помощь, нам удалось преодолеть проблему моего сына. Сегодня он успешно закончил школу, получил высшее образование и работает в частной компании. Он живет полноценной жизнью, и я горжусь им. Теперь я – часть ассоциации. Я помогаю людям с ограниченными возможностями трудоустроиться и рада участвовать в этом процессе".

Sergiu Straistari, beneficiar, tănăr antreprenor:

„Eu vin cu sincere mulțumiri pentru persoanele care m-au ajutat într-un moment greu și mi-au dat speranțe la o viață mai bună, m-au îndrumat. Cu ajutorul asociației FCPS, am devenit o persoana independentă. Vă mulțumesc din suflet!"

Eleonora Verdeș, beneficiară, angajată în gimnaziul Izbiște:

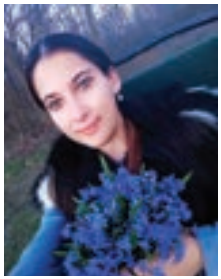

„De 8 ani viața mea s-a schimbat datorită AO FCPS. Am devenit alt om, acum pot să spun ce gândesc și să lupt pentru ceea ce îmi doresc. Conduc un cerc de croșetare și modelare în gimnaziu, am discipoli și sunt mândră de rezultatele lor".

ISTORII

Daria *(22 de ani)* a absolvit ciclul gimnazial după un plan educațional individualizat. Ea mereu repeta, că poate nu cunoaște bine chimia, însă ea știe să deseneze și să modeleze foarte frumos, a învățat desenul la școala de arte. Pasiunea pentru culori și munca migăloasă a ajutat-o să se realizeze în crearea de bijuterii și decorațiuni din lut polimeric. Prin programul Direcției de Ocupare a Forței de Muncă a absolvit cursuri de manichiuristă și este în proces de creare a unui atelier personal în aceste două domenii.

Constantin *(24 de ani)* a fost discipolul unei școli speciale, la absolvirea căreia nici nu se orienta în timp, nu știa să socoată. După cum spune mama, a degradat mai mult, decât s-a dezvoltat. După 3 ani de socializare în programul Autoreprezetare, datorită implicării familiei și Asociației, Costea a reușit să se angajeze la un supermarchet. La început era ajutat de mama să se orienteze în produse, cifre, reguli, dar colectivul l-a agreat repede și deja al treilea an se bucură de statutul de om angajat, de autoritatea sa în familie și poziție socială.

Mariana *(40 de ani)* a fost luată în asistență patru ani în urmă. Statutul său în familia numeroasă era de om inutil. Programul ei de dezvoltare a inclus ocupații de citire, numărare, orientare în spațiu, folosirea unui telefon, socotitul, gestionarea banilor, cumpărături la magazin, discuții despre drepturi și obligațiuni. Familia tinerei a desoperit că Mariana se descurcă bine la prepararea bucatelor, la cumpărături, poate scrie și s-a abonat la bibliotecă. Dar cel mai important e că Mariana a fost angajată cu succes, mai întâi într-un proiect al FCPS, ulterior – la serviciul municipal de salubrizare, iar criulenenii o salută zilnic pe stradă și-i mulțumesc pentru muncă!

În 2020, la Criuleni, AO FCPS și partenerii – Centrul de Sănătate Criuleni și Consiliul Raional Criuleni, au obținut, cu suportul Uniunii Europene, deschiderea primului Centru de Intervenție Timpurie (CIT) în afara mun. Chișinău, pentru familii din raioanele Criuleni și Dubăsari. Denumirea de „Lăstărel" este sugestivă și reflectă menirea acestuia – asistența familiilor care au copii de la zero la 3 ani cu deficiențe de dezvoltare.

Maria Moșneguț, pediatru, coordonatoarea CIT „Lăstărel":

„Luând în considerație posibilitățile financiare limitate ale sectorului medical din R. Moldova și APL, în special pentru crearea serviciilor socio-medicale, am reușit formarea unui parteneriat bazat pe relație sinceră, profesională, care ne ajută să fortificăm accesibilitatea și calitatea intervenției timpurii în raioanele Criuleni și Dubăsari. Intervenția timpurie este cărămida de bază, care ajută familia să depășească majoritatea dificultăților de creștere a copilului în cea mai propice perioadă – primii trei ani de viață. Acest lucru de multe ori previne dizabilitatea, iar părinții capătă cunoștințele necesare și încurajarea de a depăși situațiile necunoscute și a le gestiona. Suntem deschiși pentru continuitate și realizări în noi proiecte".

Olga Lîsenco,
coordonatoarea programului Advocacy:

„Proiectul „Parteneriat pentru un mediu curat" a însemnat temelia şi primele elemente de infrastructură din istoria or. Criuleni, destinate colectării selective a deşeurilor. Practica a fost preluată, în ultimul an, de cel puţin şapte primării din ţară. Proiectul a permis crearea locurilor de muncă pentru câţiva dintre beneficiarii programului Autoreprezentare şi suport în angajare, dar cel mai important, a pus temelia schimbării atitudinii locuitorilor faţă de problema deşeurilor, aducând-o în prim plan pe agenda autorităţilor. Aleşii locali, sub presiunea opiniei publice, au modificat şi regulamentele de mediu ale primăriei Criuleni, serviciul de salubrizare s-a extins, iar gunoiştea de la periferia oraşului nu s-a mai aprins, în ultimile două veri, din cauza plasticului şi cartonului, aruncate laolaltă cu celelalte deşeuri".

Începând cu anul 2013, AO FCPS a devenit mentor al mai multor organizații ale societății civile din Repulblica Moldova, pe care le-a ajutat să devină puternice, instruite, consolidate, capabile să acceseze granturi și să gestioneze proiecte.

Victoria Secu, directoare executivă AO FCPS:

„În noiembrie, 2019, cu suportul Uniunii Europene, am păşit mai cu încredere în rândurile organizaţiilor-mentor. Adică, după o primă încercare, când am reuşit, în 2016, cu susţinerea FHI360, să capacităm patru ong-uri rurale din raioanele Criuleni şi Dubăsari să scrie şi să gestioneze proiecte, în anul 2019 facem acelaşi lucru, dar deja lucrăm cu şase OSC, din Soroca, Ungheni, Dubăsari, Leova, Căuşeni şi Anenii-Noi. Ne-am propus să transmitem organizaţiilor beneficiare mai multe cunoştinţe şi practici despre dezvoltarea organizaţiei obşteşti, mai multe informaţii decât doar scrierea proiectelor, dar şi să facilităm comunicarea între organizaţii, schimbul de experienţă şi, deci, să favorizăm învăţarea prin comunicare şi participarea prin cooperare”.

Svetlana Leahu, directoare executivă a AO „Iedera” Dubăsarii Vechi:

„Iniţial, nici nu ne imaginam ce este o asociaţie, dar cu susţinerea şi motivarea AO FCPS ne-am schimbat şi ca asociaţie, şi ca oameni. De patru ani suntem creatorii viitorului la noi în sat, ani în care am reuşit să atragem peste 15 proiecte în localitate. De multe ori am vrut să renunţăm, pentru că trebuia să confruntăm caractere, stereotipuri, atitudini... Dar, la 10 ani de parteneriat, credem cu certitudine, că noi alegem de cine să ne lăsăm inspiraţi a scoate adevăratul potenţial din noi”.

Partenerii sunt acei care ne-au ajutat să dezvoltăm și să asigurăm durabilitatea proiectelor, realizate de AO FCPS în toți cei 20 de ani de activitate. Le suntem recunoscători pentru colaborarea deschisă care a adus multiple beneficii persoanelor defavorizate și cu dizabilități:

- Ministerul Educației, Culturii și Cercetării
- Centrul Republican de Asistență Psihopedagogică
- Consiliile raionale Criuleni și Dubăsari
- Primăria Criuleni și alte primării cu care am colaborat
- Direcția Asistență Socială și Protecție a Familiei Criuleni
- Direcțiile de Educație Criuleni, Dubăsari, Orhei, Leova, Edineț, Ștefan-Vodă
- Serviciile de Asistență Psihopedagogică din țară
- Centrele de Sănătate din raioanele Criuleni și Dubăsari
- Instituțiile de învățământ preșcolar și preuniversitar cu care am colaborat
- Familiile beneficiarilor
- Alianța ONG-urilor active în domeniul Protecției Copiilor și Familiei (APSCF)
- Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități (AOPD)
- Asociația de Caritate și Asistență Socială „ACASA”
- Rețeaua ONG-urilor finanțate de IM Swedesh Development Partner
- Federația pentru Drepturi și Resurse a Persoanelor cu Tulburări din Spectrul Autism din Republica Moldova (FEDRA)
- ADRA Moldova
- Centrul de Investigații și Consultanță „Sociopolis”
- Centrul de Instruire și Consultanță Organizațională (CICO)
- Institutul de Reforme Penale (IRP)
- Asociația pentru Politică Externă (APE)
- CIT „Voinicel”
- Centrul de Tineret „UNIT”
- Centrul de Justiție Socială „Echitate”
- Publicația periodică „Est-Curier”

Angela Boșcanean, președinte AO FCPS:

„Dragii mei colegi! Cu ocazia frumoasei împliniri, vă doresc succes în activitate, să vă bucurați de cele mai frumoase realizări! Sunt bucuroasă să spun că datorită unor astfel de oameni, Moldova poate nutri speranța unui viitor mai bun. Să rămîneți în scurgerea timpului tot atât de frumoși, mărinimoși, mereu receptivi la durerea altuia. Fericire! Curaj! Putere! Sănătate durabilă!”

Larisa Moscalenco, membră a AO FCPS:

„FCPS – o familie de oameni profesioniști cu minți deschise spre schimbare și îmbunătățire a calității vieții persoanelor cu necesități speciale prin diverse servicii socio-educaționale funcționale. Cu FCPS am avut parte de cea mai frumoasă experiență profesională și personală din viața mea! Felicitări, dragii mei colegi! Succese, sănătate și durabilitate!”

Echipa AO FCPS în al 20-lea an

ALIONA ȚURCAN, expertă în drept și dezvoltare organizațională:

„20 ani de activitate pentru orice asociație este o vârstă, o experiență, o reputație profesională și un nume afirmat. FCPS s-a identificat întodeauna ca o organizație dinamică și un participant activ în viața comunității, s-a preocupat permanent și sistematic de o mai bună reprezentare a intereselor beneficiarilor, lista cărora crește de la an la an. FCPS a devenit o organizație modernă și eficientă, iar rolul și preocupările sale s-au extins în mod semnificativ pe plan regional și național".

VALERIU CARȚÎN, primar, s. Mășcăuți:

„Administrația Publică din s. Mășcăuți apreciază rezultatele frumoase pe care le aveți și implicarea de care dați dovadă prin numeroasele proiecte și campanii de binefacere și susținere a persoanelor cu nevoi speciale. O comunitate dezvoltată depinde mult de soluțiile găsite în comun dintre societatea civilă și APL, de parteneriate durabile în implementarea diverselor proiecte comunitare".

GABRIELA MÂNDRU, manager, gimnaziul Izbiște:

„Cu AO FCPS avem o colaborare frumoasă, datorită căreia în gimnaziul nostru a fost angajată dra Eleonora Verdeș. Ea conduce cercul „Mâini dibace" în pofida dizabilității pe care o are, deoarece mâinile ei pot face minuni. Are tânăra un dar – de a crea frumosul și a-l transmite discipolilor săi. Este o realizare fericită și pentru instituția noastră, și pentru Eleonora, dar îndeosebi pentru elevele și elevii ei".

WWW.FCPS.MD

FCPS

Femeia şi Copilul — Protecţie şi Sprijin

20

or. Criuleni,
str. Păcii, 43
tel.: 0248 21809
e-mail: office@fcps.md

FINANȚATORI:

USAID · KONRAD ADENAUER STIFTUNG · ADRA · im · CZECH REPUBLIC DEVELOPMENT COOPERATION · FISM · Dezvoltarea Societății Civile la nivel local în RM · Caritas Czech Republic